

však ještě nemá v š e o b e c n ě h o ustanovení, jež by z á s a d n ě statuovalo ručení podnikatele za výsledek, bez ohledu na zavinění, nýbrž stanoví je jen sporadicky tu a tam pro určité druhy případů, což dle platných dosud pravidel vykládacích vylučuje analogii, protože zákonodárcem vybrané nejnaléhavější případy jeví se jako výjimka z pravidla, že ručení za škodu předpokládá zavinění. Proto jest odůvodněna výtku, kterou Krainz-Ehrenzweig Syst. II. 1920 str. 582 praxi z toho činí, vině ji nad to ještě z odporu proti zákonům nového směru. On sám sice ustanovení Šu 10 lit. b) shora ad 2. vztahuje i na movité věci na sousedním pozemku se nalézající beze všeho rozdílu, avšak důvodů pro to neudává žádných, zejména neuvědomuje si rozdílu v dikci obou ustanovení 1. a 2. a důvodu zákonodárského, takže smysl nevykládá, nýbrž dekretuje (i b. II. A). Ostatně on sám pod B. uznává, že při poškození movitých věcí, jež se nenalézaly na sousedním pozemku, třeba k ručení zavinění dráhy, takže za poškození věcí nalézajících se na železničním tělese samém zvláště jako zde, ve stanici, dráha za výsledek o sobě by neručila, ač jest to případ ještě silnější než případ Šu 10 lit. b) ad 2. V tom je tedy odpor. Správnější kritérium zajisté jest, zdali se věci na železničním tělese nalézaly oprávněně nebo neoprávněně, ovšem vždy předpokládaje, že už vystoupily z dopravního svazku dle § 97 žel. dopr. řádu. Proto soudy, ač věc se sběhla ve stanici, právem se obíraly předpisem Šu 10 lit. b) a byly by ho i na tento případ vztáhly, jen kdyby byly mohly platnost jeho uznati i pro věci movité. Oproti Ehrenzweigovi srovnati dlužno Krasnopolski Obl. § 33 I. 1. pozn. 4 (vyd. 1910), Randa, Schadenersatzpflicht § 3 II. a), Eger, Eisenbahn und Verkehrsrechtl. Entsch. u. Abh. str. 123 n. n. (pro říšskoněm. právo). Zbývá tedy jen, zda žalobkyně dokázala dráze zavinění (§ 1294 obč. zák.). Ona žalobu zakládala jedinečně na to, že lokomotiva nebyla opatřena jiskrojemem, ale nižší stolice zjistily, že byla a že jímač jisker byl v pořádku. Že by existovalo nějaké účinnější opatření, než jímač jisker, jehož v tomto případě užito, žalobkyně v řízení před prvou stolicí netvrdila a neudává ani v dovolání, v čem by mělo pozůstat, nelze tedy nahlédnouti, jak může žádat, aby dráha byla užila opatření lepšího. Není také zaviněním, že dráha topila uhlím hnědým, které více jisker hází, netvrdit se ani, že by to nějakým předpisem bylo zapovězeno, a mimo to časy ještě nejsou normální. Ostatně nelze provésti vůbec důkaz, že škoda by nebyla nastala, kdyby se bylo topilo uhlím černým, protože i to jiskření působí, jež by k zapálení lnu stačilo. Lhostejno je, je-li len snadno zápalný a byl-li vůz vysoko a plně naložen, neboť je lhostejno, zda len žalobkyně přikrytí měla či nemusila, protože otázka její viny je lhostejna, když dráha za výsledek neručí a její zavinění dokázáno není, tak že pak lhostejno je, zda žalobkyně si škodu sama zavinila či nic.

Čís. 2216.

Ochrana nájemců. Žaloba na vrácení přeplatků činže z období platnosti dílem nař. ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n., dílem zákona o ochraně nájemníků ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n.

V tom, že nájemník nadále platil zvýšenou činží, nelze spatřovati vzdání se nároku na vrácení přeplatku.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 769/22.)

Žalobce byl nájemníkem v domě žalovaného na Král. Vinohradech a tvrdil, že mu žalovaný, nedbaje zákona o ochraně nájemníků, neoprávněně zvyšoval činží a nechtěl vrátiti přeplatky přes to, že žalobci byla činže upravena nájemním úřadem dne 24. ledna 1922. Žalobce vypočítal v žalobě, že v období od 1. února 1919 do 30. dubna 1921 správně měl zaplatiti 2770 Kč 50 h, zaplatil však skutečně 3428 Kč 83 h za tuto dobu, přeplatil tedy 658 Kč 33 h. Od května 1921 do února 1922 přeplatil 112 Kč 41 h, celkem tedy 770 Kč 74 h, jichž vrácení žádoval. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** přiznal žalobci pouze 120 Kč 21 h. **D u v o d y:** Dle §u 14 zák. o ochr. nájemníku ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., jest zvýšení nájemného s vedlejšími poplatky, pokud jest zákonem nařízeno svolení úřadu, bez svolení úřadu neplatné a, co bylo plněno proti zákonným ustanovením, může býti požadováno zpět se zákonnými úroky, kterýžto nárok promlčuje se do šesti měsíců od zrušení nájemní smlouvy a nelze se ho napřed zříci. Zákon nabyt účinnosti dnem 3. května 1920, nepůsobí zpět, nelze tedy činže z doby dřívější, snad zvýšené, dle něho posuzovati a dle zákona dříve platného (nař. ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n.) rovněž ne, poněvadž již neplatí, nehledíc k tomu, že dle §u 2 dřívějšího nařízení zvýšení nájemného bylo upraveno dle jiných zásad, tak že, kdyby tento případ posuzován byl dle tehdejšího ustanovení [§ 2 (4)], nebyla by činže žalobcova ani v jednom čtvrtletí dosahovala hranice sazby první §u 2 (4) cit. nař. Poněvadž zákon čís. 275 sb. z. a n. nabyt účinnosti 3. května 1920, tedy dnem, kdy již tehdejší květnová činže byla splatná a také jest, jak v Praze a předměstích obvyklo, již zaplacená, lze ustanovení zákona použiti teprve pro období srpnové 1920. Nebylo sporu o tom, a jest to také prokázáno činžovní knížkou žalobcovou i výsledkem stran, že žalobce zaplatil za dobu od 1. srpna 1920 do 1. února 1922 celkem 3093 Kč 03 h. Od této částky dlužno odečísti polovici nedoplatků, 209 Kč 16 h placených žalobcem v únorovém čtvrtletí 1921, za rok 1920 (za čtvrtletí únorové a květnové 1920), tedy 104 Kč 58 h, tak že zaplacené žalobcem 2988 Kč 45 h. Jest prokázáno spisy nájemního úřadu a stranami také přiznáno, že nájemní úřad k žalobcově žádosti určil jeho činží čtvrtletně na 383 Kč 46 h rozhodnutím ze dne 24. ledna 1922, do čehož nezahrnuj poplatek za přebranou vodu a 8% vodní činže, která na Král. Vinohradech vybírá se od 1. listopadu 1921 dle vyhlášky ze dne 21. října 1921. Dle toho byl by měl platiti žalobce celkem za zmíněných sedm čtvrtletí 2868 Kč 64 h, byl tedy přeplatil 120 Kč 21 h. Tuto částku má právo žalobce požadovati zpět dle §u 14 posl. odst. zák. o ochr. náj., při čemž třeba podotknouti, že základnou početní jest ono nájemné, jak je určil nájemní úřad, a jest tudíž nesprávným výpočet žalobcův, jenž vychází ze základní činže, jaká byla 1. srpna 1914 (280 K), § 14 poslední odstavec a § 16 cit. zák. **O d v o l a c í s o u d** přiznal žalobci dalších 215 Kč 13 h. **D u v o d y:** Nesprávné posouzení právní vytýká od-

volatel napadenému rozsudku pro náhled, že nároky, jež vzešly nájemníkem dle nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 sb. z. a n., zanikly okamžikem, kdy nařízení to pozbylo platnosti, t. j. 31. března 1920. Uplatňovanému důvodu odvolacímu nelze zcela upříti oprávnění. Prvému soudci dlužno dáti sice za pravdu v tom, že, ježto zákony nepůsobí nazpět (§ 5 obč. zák.), nelze přiznati zpětné platnosti ani zákonu ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., pokud však prvý soudce vyslovuje dále také náhled, že nároky, vzniklé za působnosti zákonů, nyní již zrušených, nelze uplatňovati jediné proto, že zákony ty již neplatí, nelze s ním souhlasiti, neboť, kdyby měl tento náhled zvítěziti, musela by se odepříti celé řadě nároku oprávněnost beze vší příčiny, což zákonodárce dozajista nezamýšlel a také ani zamýšleti nemohl. Poněvadž odvolatel uplatňuje proti odpurci nárok na vrácení přeplacené činže za čas od 1. února 1919 do 30. dubna 1922 a v této době platily zákony dva (nejprve nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n., a po něm zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n.), jež otázku přípustnosti zvýšení činže upravovaly nestejně, nutno žalobní nárok rozložit na dva díly, mezi nimiž tvoří den 1. srpna 1920 časový mezník, poněvadž zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n., jenž vstoupil v platnost teprve 3. května 1920, nemohl míti samozřejmě již vlivu na úpravu činže, jež byla splatna dne 1. května 1920. Dle toho dlužno vzíti v úvahu a) jednak nárok, jenž vznikl odvolateli do 31. července 1920 a b) jednak nárok, jenž mu vznikl po tomto dni. Ad a) Dle stavu věci jeví se nárok žalobní, pokud má za předmět vrácení přeplacené činže za čas do 31. července 1920, předčasným a nelze mu proto dnes vyhověti. (Žalobce se v tomto směru neodvolal.) Ad b) Dne 3. května 1920 vstoupil v platnost zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. Zákon tento obsahuje v příčině zvýšení činže a nároku na vrácení přeplacené činže stejná ustanovení jako nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n., liší se však od tohoto nařízení ve třech směrech: především v tom, že pronajímatel může zvýšiti činži, oč se platila dne 1. srpna 1914, o 20% beze všeho (8), dále v tom, že zvýšení činže nad 20% se smí státi jen se svolením nájemního úřadu (§ 8), jinak že je neplatno (§ 14), a konečně v tom, že se nárok na vrácení přeplacené činže promlčuje do 6 měsíců od zrušení smlouvy nájemní (§ 14). Poněvadž mezi stranami výše činže, která se dne 1. srpna 1914 z bytu odvolatelova platila, sporna není a odpůrce odvolatelův ani netvrdí, že vymohl ku zvýšení této činže svolení příslušného nájemního úřadu, nebude nesnadno, vypočísti, oč směla býti odvolateli za působnosti zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. činže platně zvýšena, vzhledem k tomu, že je také nesporno, mnoho-li odvolatel odpurci na činži za působnosti uvedeného zákona celkem zaplatil, bude také snadno zjistiti přeplatek činže, na který odpůrce po zákonu nárok má a k jehož vrácení je povinen. V dalším pak vypočítal podrobně odvolací soud výši žalobci přisouzeného nároku.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Odvolací soud užil ve všech otázkách správných zásad a dospěl tudíž k správnému výsledku. Jen vzhledem k dovolání, pokud zásady ty

napadá, přičiňují se zde důvody, z kterých nejvyšší soud má je za správné a vývody dovolání za pochybené. Proč by bylo nesprávné, posuzovati žalobní nárok, pokud spadá do doby před 1. srpnem 1920, dle nařízení ze dne 17. prosince 1918, čís. 83 sb. z. a n., nejde na rozum, ani dovolání ani odvolání, na něž odkazuje, toho nedoličují. Každý nárok dlužno posuzovati dle zákona té doby, do níž jeho vznik spadá (§ 5 obč. zák.), leda že by pozdější zákon nadán byl zpětnou působností, čehož v poměru zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. k nařízení shora citovanému není (§ 33 zák.). Neprávem dovozuje dovolání, že žalobce vzdal se nároku, požadovati zpět přeplatky, mlčky tím, že je svého času napořád platil. Při této logice by nárok na vrácení přeplatku vůbec nikdy vzejíti nemohl, ačkoli jej zákon právě pro takový případ zřizuje (§ 6 (3) nař. a § 14 (3) zák.). Jestliže však tu o vzdání nemůže býti řeči, pak neprávem žalovaný žádá, aby byla žaloba co do 320 Kč 68 h, vypadajících za období do 1. srpna 1920, zamítnuta bezpodmínečně. Ostatně vzdání se bylo zrovna tak málo v první stolici namítáno, jako promlčení, i nelze k těmto novým námitkám dle Šu 482, odstavec první a Šu 513 c. ř. s. vůbec hleděti, i kdyby byly důvodny. Proto netřeba zkoumati, je-li správným názor odvolacího soudu, že promlčení lhuta Šu 6 (3) cit. nař. běží ode dne zrušení smlouvy nájemní. Správný ovšem je náhled odvolacího soudu, že úprava činže rozhodnutím nájemního úřadu provedená platí jen pro dobu rozhodnutí tomu následující, neboť zákon neustanovoval, že by působilo zpět, nýbrž jen, že svolení úřadu toho k zvýšení nájemného o více než 20% je potřebí a bez něho že je zvýšení neplatné (§ 8 (1) a § 14 (1) zák. čís. 275 z roku 1920).

Čís. 2217.

K pojmu »podvodu« ve smyslu čl. 350 obch. zák.

Zboží jest »dodáno«, jakmile se prodatel vzdal jeho detence a zboží přešlo do moci kupujícího nebo jeho zmocněnce.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 786/22.)

Žalovaný prodal žalobci vagon pivních a vinných sklenek a odevzdal zboží k žalobcově příkazu dne 26. listopadu 1919 záložnické firmě F. a P. k další žalobcově dispozici. Žalobce zaplatil kupní cenu. Dne 12. dubna 1920 sdělil žalobce žalovanému, že italská firma, již zboží dále dodal, zboží pozastavila, ježto prý je nejhoršího druhu, takže dlužno pochybovati o tom, zda jde vůbec o »sklenky«. Žalobou, zadanou dne 27. května 1920 domáhal se kupitel zrušení smlouvy a vrácení kupní ceny. **O b a n i ž š í s o u d y** žalobu zamítly, **o d v o l a c í s o u d** z těchto důvodů: První soud věc právnicky správně posoudil. Co se týče v první řadě tvrzení žalujícího, že tu má býti použito ustanovení čl. 350 obch. zák., první soud správně uvedl, že tu není předpokladu čl. 350 obch. zák. Nikoliv o sobě dodání zboží vadného, jež není ani prostředního druhu ani prostřední jakosti a přiči se učiněnému slibu, tvoří skutkovou podstatu podvodu ve smyslu čl. 350, naopak prodávající musil učiniti ještě něco jiného, co kupujícího přimělo k tomu, že nedbal své povinnosti dle čl. 347 obch. zák. zboží prohlédnouti;